

nožnice dolgih mečev, ki so imeli obliko spathe in katerih jabolko na držaju je imelo prstanasto obliko rombičnega preseka. Časovno postavlja avtor te škatlice na konec II. in v III. stoletje. Nekatere bi mogle biti izdelane celo v isti delavnici. Vendar pa avtor sklepa, da so delavnice bile različne že glede na material, iz katerega so škatlice bile izdelane. Prav tako meni, da ni bilo potrebno, da se je v isti delavnici izdelala celotna garnitura, pripadajoča meču, od jabolka na ročaju in branika do nožnice. Zato bi bilo mogoče, da so se tudi škatlice izdelovale v drugih delavnicah, ki so izdelovale železne predmete, okrašene v tuziji.

Razprava je toliko bolj zanimiva, ker nam odpira tudi problematiko in nudi vpogled v razne obrtne izdelke rimskega časa, od katerih obravnavani predstavljajo le neznaten del v celotni rimski obrtni umetnosti, katere se pri nas ni še tako rekoč nihče dotaknil.

Josip Korošec

Hans-Jürgen Hundt: Ein tauschiertes römisches Ringknaufschwert aus Straubing (Sorviodorum), Festschrift des Römisch-Germanischen Zentralmuseums in Mainz zur Feier seines hundertjährigen Bestehens 1952, Band III, str. 109–118, 1 tabla in 2 sliki v tekstu.

Razprava, ki obravnava rimski meč s prstanastim jabolkom na ročaju iz Straubinga, okrašenem v tuziji, predstavlja v resnici širšo problematiko, tako glede razširjenosti kakor tudi glede datacije takšnih mečev v rimski dobi. Straubinski meč služi avtorju le kot izhodišče, na temelju katerega skuša razjasniti in tudi rešiti razne probleme, ki se javljajo v zvezi s takšnimi objekti. Avtor je predvsem zbral vse podobne meče, kolikor so mu bili po literaturi dosegljivi, kakor tudi večje število neobjavljenih. Tako mu je uspelo notirati 31 podobnih mečev, ki se morejo prisoditi rimski dobi. Pred rimsko dobo pa uporabljajo, sicer v posameznostih nekoliko različne oblike, takšne meče tudi na Kitajskem (v času dinastije Han), prav tako pa tudi Sarmati in drugi vzhodni narodi. Rimljani ga prevzamejo šele v III. stoletju ter ga nekoliko predelajo. Med rimskimi meči moremo razlikovati dva osnovna tipa. Enoten pri vseh takšnih mečih je pa rombičen presek prstana. Pri ornamentiranih mečih se okraši prstan tako na zunanji kakor tudi na notranji strani ali površinah. Razen enega prstana, ki je iz brona, so vsi ostali prstani iz železa. Na mečev ročaj so bili pritrjeni z eno ali dvema zakovicama skozi jeziček, ki je bil skovan iz koncev prstana. Avtor sodi, da izdelovalci mečev niso hkrati delali tudi prstane, od katerih so mnogi ornamentirani, temveč da je bilo to delo drugih delavnic. Braniki takšnih mečev so izdelani iz štirioglate ali okrogle železne šipke, katereja je na sredi imela odprtino za ročaj. Velika razlika pa vlada tudi pri izdelavi rezil oziroma listov. Tisti, ki so bili ornamentirani v tuziji, imajo obliko spathe in so vsi čez 40 cm dolgi ter čez 4 cm široki. Meči, ki pa niso bili ornamentirani, so veliko krajši in ožji. Med njimi zavzema posebno mesto meč iz Ptuja, ki je pa glede na razne okoliščine dokaj dvomljiv, ali res pripada rimski dobi.

Glede datacije rimskih mečev s prstanastim jabolkom sodi avtor, da morejo le ornamentirani v tuziji, ki so na teh mečih, nuditi nekaj opore pri kronološki postavitvi. Skoraj pri vseh ročajih imamo sorodne motive. Le nekateri meči zadevno odstopajo; toda tu moremo najti neko sorodnost v detajlih. Isto opažamo tudi na branikih, kjer je ornament na braniku najožje povezan z ornamentom na ročaju. Identičen ornament je pa bil tudi na okroglih škatlicah na koncu mečevih nožnic. Na temelju raznih, predvsem takšnih ornamentalnih momentov, stavlja avtor meče s prstanastim jabolkom na ročaju v III. stoletje.

Josip Korošec